

Když se u Lhotic těžil antracit

Československá permokarbonská pánev je známa již od roku 1560 slojí antracitového uhlí, která byla náhodně objevena při ražení Eliášovy štoly pro odvodnění stříbrných dolů v Rudolfově. Lokalitu pánve lze vymezit asi osmnácti čtverečními ki-

lometry mezi obcemi Lhotice, Úsilné, Červený Újezdec a Hůry. V roce 1931 tady vznikl důl Etna, ale kutalo se zde již dříve z iniciativy československého radního Tascheka. Těžní jámou byla nalezena asi sedmdesáticen-

timetrová antracitová sloj. Dolovalo se zde také za německé okupace, ale po válce osazenstvo dolu odešlo a voda zatopila spodní patra dolu. Těžba byla zcela zastavena v roce 1948. Důl připomíná jen několik hald hlušiny. (za)

ČBL 16/12194

Ad:) K článku Antracit z tří cátých a čtyřicátých let

V roce 1941 zavřeli němečtí okupanti v Českých Budějovicích všechny střední české školy. Mezi nimi také Vyšší průmyslovou školu strojní, kterou přemístili do Písku. Tam se v té době dostavovala průmyslová škola zahájená ještě v ČSR. Ta však nebyla k začátku školního roku 1941–42 hotova, a tak se začalo učit až v říjnu.

Jako student této postižené školy jsem si našel práci na antracitovém dole, který se nalézal jižně od Úsilného, za dnešním závodem Škoda. O tomto dole se článek nezmiňuje, ačkoliv musel být budován tehdejší technikou řadu let. Začátkem července 1941, kdy jsem na důl přišel, se razilo osmé patro ve svislé hloubce asi 250 metrů, těžilo se po úpadnici se sklonem asi 45 stupňů. Na dole pracovalo ve směnách asi 200 zaměstnanců. Přidělili mne k

panu Prokešovi z Úsilného, jehož úkolem bylo zapínat a vypínat huntu na těžním laně, vyprazdňovat je na haldy nebo na drtič a podle vzkazů napsaných křídou na huntech dávat ostřit špice do pneumatických kladiv ke kováři pod haldou, nebo řezat strojky a stropnice na skladu dřeva podle potřeb na horizontech. Prokeš byl statný čtyřicátník, který na dole po mém odchodu v říjnu 1941 nešťastně zahynul.

Jak jsem se doslechl, po mém odchodu pracoval u vrátku sám. Stávalo se často, že naložený hunt při pohybu nahoru vypadl z kolejniček, vrátek se musel zastavit a potom se muselo jít se sochořem po šikmých žebříčcích a za svitu karbidových lampiček až k vypadlému huntu, vlézt pod něj a sochořem jej dostávat zpátky do kolejníc. Na konci těžného lana byl hák s

pojistkou, na něj se hunt zavěšoval. Při nasazování huntu na kolejničky sochořem zesponu se špatně jištěný hák vysmekl, rozjel se dolů a Prokeše rozdrtil.

Z dolu se ve směně dostávalo asi 40 huntů, z nich asi osm obsahovalo antracit nebo něco jako antracit. Z těch osmi jsme vždycky nějaký antracitový hunt vykopili na haldě, aby jej Němci nedostali. V té době byla halda asi 80 metrů dlouhá a asi osm metrů vysoká. V té haldě vykukující za kopečkem za Škodovkou, dnes zarostlé křovím je hodně antracitu.

Já jsem v tom těžném materiálu a také ve svém věku o všem žádné takové věci neviděl, byly to kusy horniny nebo uhlí obalené černým bahnem. Ani když jsem důl se souhlasem pana důlního po šichtě prolézal, nebylo vidět nic než černou břidlici, sloje antracitu různě

prolámané, ne silnější než půl metru, tu a tam v cestě ohromný balvan, který chodba obcházel.

První tři patra byla v té době již vytěžena a horizonty nebyly bezpečné. Všude crčela voda.

POSTŘEH

Antracit je krásné zářivé uhlí, bohužel, do jihočeských bubínků v domácnostech se nehodil, všechno roztavil.

Úpadnice tohoto dolu, jehož jméno jsem už zapomněl, mířila na sever, tedy ke Lhoticům, a chodby z jednotlivých pater vedly vesměs na západ, do československé kotliny a nebyly delší než 100 m.

Východně od tohoto dolu asi 1 km jsem poznal druhou ša-

chtu v prostoru pod Lišovskorudolfovským prahem, jak se ony, výšiny odborně nazývají, tato malá šachtička se nazývala Marie. Byla už pod muničními sklady. Pan důlní nás tam poslal s Prokešem vyčerpat vodu. Ten odemkl boudu nad svislou šachtou, nahodil kompresor, rozsvítili jsme karbidky a lezli dolů asi 100 metrů. Pak jsme lezli velmi nízkou stolou na jih asi 50 metrů, na konci bylo malé náraziště, do něhož ústila úpadnice směřující na západ.

Tam byl i vrátek na vytahování huntů. Dali jsme se dolů úpadnicí po vzduchovém potrubí a najednou to dál nešlo, byla voda. Protože jsem byl lehčí a slabší, držel mne Prokeš za

kalhoty a já se nořil a nořil do té černé vody po pás, až jsem na té vzduchové rouře nahmatal vzduchový ventil k čerpadlu,

ten jsem otevřel a z té špíny se vynořil. Když jsem se oklepal, dali jsme se do svačiny. Já měl láhev kmínového čaje s cukernem a mazlavý chléb. Prokeš kus špeku také s chlebem.

Když viděl, jakou mám stravu, dal mi půl svého špeku. Mezitím voda v úpadnici klesala a klesala, až se ukázalo čerpadlo, tu jsme vzduchový ventil zavřeli a šli zpátky. A nahoře svítilo slunce, ptáčkové zpívali, louky kvetly, pěkně bylo na světě. Než jsme došli zpátky na velkou šachtu, tak jsme uschlí a bylo po šichtě.

O jiných šachtách nevím, kdyby v tom prostoru byly, věděl bych o nich. Ale vrtalo se v něm. Na jednom takovém vrtu jsme dělali čtyři studenti týden.

Když jsem se jednou dostal na šachtě u Úsilného až dolů,

tam kde se razila úpadnice, dělalo tam asi 12 lidí a jeden dával stále pozor, jestli se někde ve stěně neprobírá voda. Ta úpadnice se totiž razila v blízkosti nezmapovaných starých rakouských štól, proto se v dole nestřílelo a pracovalo se jen se stlačeným vzduchem.

Domnívám se, že pramenů k dolování antracitu kolem Budějovic je dost na příslušných místech i v literatuře. Čeho je málo, je pamětníků. Vždyť po-

pisuji, co jsem zažil jako sedmdesátiletý a dnes je mi sedmdesát let. Kde jsou dnes ti zralí mužové, kteří tam tenkrát pracovali, lze si už jen domyslet.

Jen ta velká halda za Škodovkou po tom dolování zůstala a v ní zajisté i zbytky permokarbonských pralesů, tak nebezpečné topeništím jihočeských domácností. Jiří VOBR

